

راهکارهای بهبود میانگین نمرات و درصد قبولی در امتحانات نهایی در دوره دوم متوسطه

نسرین چالیک

کارشناس ارشد مهندسی عمران، معاون آموزشگاه، متوسطه دوره ی دوم، آموزش و پرورش شهرستان حمیدیه

چکیده

سیستم آموزش و پرورش به روش‌های جدیدی که کیفیت، بهره‌وری و موفقیت را اصلاح کند نیاز دارد. یکی از بزرگترین چالش‌هایی که موسسات آموزشی و سیستم آموزش و پرورش با آن روبه‌رو است، بهبود کیفیت آموزش دانش‌آموزان و میزان درصد قبولی آنان است. نمره به عنوان متغیری که به راحتی قابل اندازه‌گیری و در دسترس است همواره برای ارزیابی عملکرد مدارس و دانش‌آموزان استفاده شده است. نگرش دانش‌آموز نسبت به امتحان و آزمون و عملکرد وی در آزمون‌ها، زندگی تحصیلی و شغلی او را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. آزمون‌ها در تصمیم‌گیری فرد برای انتخاب رشته تحصیلی و شغلی و یا در تصمیم‌گیری کسانی که در تعیین امکانات تحصیلی و شغلی وی موثرند، مانند معلمان و کارفرمایان، نقش اساسی دارند. در این مقاله که با روش توصیفی و تحلیلی و بر مبنای مطالعات کتابخانه‌ای صورت گرفته است برآنیم که ضمن تعاریف امتحان، انواع امتحان و هدف‌های امتحان به ارائه چند راهکار برای بهبود میانگین نمرات و درصد قبولی در امتحانات نهایی دوره دوم متوسطه پردازیم.

واژه‌های کلیدی: نمره، قبولی، امتحانات نهایی، دوره دوم متوسطه، دانش‌آموز

مقدمه

در سال‌های اخیر جوامع پیشرفته با عنایت به آموزش و پرورش خود، توانسته‌اند با استفاده از شیوه‌های نوین ارزشیابی پله‌های ترقی را بپیمایند. با توجه به این که هدف نظام‌های آموزشی از ارزشیابی مشخص کردن وضع موجود و وضع مطلوب است تا از این طریق فاصله و شکاف بین وضع موجود و مطلوب را شناسایی و بدین وسیله کاستی‌ها و خلاءها رفع شوند؛ لذا می‌توان امیدوار بود که با استفاده از شیوه‌های بهتری از ارزشیابی این امر بهتر و موثرتر اتفاق افتد.

امتحان یکی از وسایل و تسهیلاتی است که به کمک آن معلم می‌تواند، نتایج تغییراتی را که در فرد ایجاد شده است، ارزشیابی کند و منظور از آن در واقع این است که معلوم شود آیا تغییرات معینی در فرد به وجود آمده است یا نه؟ آیا این تغییرات، مطلوب و رضایت‌بخش است؟ و میزان این تغییرات نزد افراد مختلف تا چه اندازه متفاوت است؟

دانش‌آموزان در نخستین ماه‌های ورود به دبستان با امتحان و آزمون روبرو می‌شوند. نگرش دانش‌آموز نسبت به امتحان و آزمون و عملکرد وی در آزمون‌ها، زندگی تحصیلی و شغلی او را تحت تأثیر قرار می‌دهد. آزمون‌ها در تصمیم‌گیری فرد برای انتخاب رشته تحصیلی و شغلی و یا در تصمیم‌گیری کسانی که در تعیین امکانات تحصیلی و شغلی وی موثرند، مانند معلمان و کارفرمایان، نقش اساسی دارند.

در این مقاله که با روش توصیفی و تحلیلی و بر مبنای مطالعات کتابخانه‌ای صورت گرفته است برآنیم که ضمن تعاریف امتحان، انواع امتحان و هدف‌های امتحان به ارائه چند راهکار برای بهبود میانگین نمرات و درصد قبولی در امتحانات نهایی دوره دوم متوسطه پردازیم.

شیوه‌ی تحقیق

نوع روش تحقیق در این پژوهش به صورت توصیفی- تحلیلی است. نگارنده ابتدا به فیش‌برداری از موضوعات مرتبط با امتحان و انواع آن پرداخته و بعد از اتمام فیش‌برداری به تلفیق و دسته‌بندی آنها و سپس به تجزیه و تحلیل مسائل مربوط به آن مطالب پرداخته و در پایان از بررسی‌های انجام شده در این آثار نتیجه‌گیری‌های لازم به عمل آمده است که در ادامه از نظر خواهد گذشت.

مفهوم امتحان

امتحان به مفهوم علمی نوعی ارزشیابی است که براساس اصول معینی انجام می‌گیرد و در تعریف آن می‌توان گفت که امتحان عبارت است از تعیین میزان تغییرات حاصل در جنبه‌های خاصی از رفتار شاگرد در فواصل زمانی معین و در جهت نیل به هدفهای آموزشی و پرورشی. (سیف، ۱۳۸۲).

با توجه به این تعریف از امتحان، ملاحظه می‌شود که:

۱- امتحان به گونه‌ای منظم با طرحی از پیش تعیین شده انجام می‌گیرد. اطلاعاتی که در این مورد جمع‌آوری می‌شود از راه اجرای آزمون‌ها، مشاهده رفتار شاگردان، بررسی نمونه‌هایی از کارهای آنان و سایر روش‌ها به دست می‌آید و نتایج حاصل به صورت کمی، کیفی و یا هر دو توصیف می‌شود.

۲- امتحان مستلزم قضاوت آگاهانه درباره اطلاعات به دست آمده بر اساس ملاک‌های معین است. در این جا آنچه که به عنوان ملاک داوری به کار می‌رود همانا هدف‌های هر درس است که باید به صورت رفتارهای قابل مشاهده و قابل اندازه‌گیری تعریف شوند.

۳- گرچه ارزشیابی از کارایی سایر عناصر آموزش و پرورش - مانند روش، برنامه، وسایل آموزشی، هدف‌ها و دیگر عوامل موثر در یادگیری - ممکن است به طور مستقیم جزو هدف‌های اصلی امتحان نباشد، اما باید دانست که از نتایج امتحان می‌توان برای قضاوت درباره کارایی این عناصر و عوامل به خوبی استفاده کرد. چنان‌که بسیاری از معلمان کارآزموده و علاقمند عملاً این استفاده مهم را از امتحان به عمل می‌آورند و براساس یافته‌های امتحان در جهت اصلاح و بهبود روش‌ها، برنامه و وسایل آموزشی می‌کوشند. (پاشا شریفی، ۱۳۸۱).

انواع امتحان

در نظام‌های گذشته، آموزش و پرورش را مجموعه‌ای از یادگیری‌هایی می‌دانستند که بر اساس برنامه‌های آموزشی معین و در مراحل مختلف تحصیل از آسان به مشکل تنظیم شده بود. در این گونه نظام‌های آموزشی، یکی از اصول پذیرفته شده این بود که با گذشت دانش‌آموزان از این مراحل، به تدریج از تعداد آنان کاسته شود و تنها افراد بسیار مستعد و شایسته بتوانند به مراحل بالاتر تحصیل راه یابند.

بنابراین، امتحان هدفی جز انتخاب افراد مستعد برای تحصیل در مراحل بالاتر نداشت، اما با توجه به فلسفه اصالت کودک آموزش و پرورش و مدرسه تلاش می‌کند که شرایط و امکانات مناسب را براساس نیازهای کودکان در مراحل مختلف رشد فراهم کند، تا استعدادهای همه کودکان تا جایی که امکان دارد پرورش یابد. بنابراین امتحان یکی از عناصر جدایی‌ناپذیر فرایند آموزشی به شمار می‌رود، زیرا همواره ناظر بر بهبود یادگیری دانش‌آموز و رفع نارسایی‌های برنامه، وسایل و روش‌های آموزشی است. (پاشا شریفی، ۱۳۸۱).

اهداف امتحان

در بررسی منابع ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان و تشخیص نقاط قوت و ضعف آنان، آگاه کردن دانش‌آموزان از میزان عملکرد تحصیلی و اعلام نتایج امتحانات به اولیاء، پرورش استعدادها، پرورش روحیه تلاش، ابتکار و رقابت‌های سالم بین دانش‌آموزان، تشخیص استعدادها و علائق دانش‌آموزان به منظور راهنمایی آنان در فعالیت‌های آینده و تحصیلات پیش‌دانشگاهی و دانشگاهی و نهایتاً، حصول اطمینان از تحقق شرایط لازم به منظور ارتقای دانش‌آموزان به پایه تحصیلی بالاتر از جمله اهداف امتحانات ذکر شده است. (سیف، ۱۳۸۲).

هدف‌های اساسی امتحان

الف: کمک به یادگیری دانش‌آموز

امتحان در صورتی که با رعایت اصول علمی ارزشیابی انجام گیرد، اطلاعات مفیدی درباره میزان پیشرفت دانش‌آموزان در جهت هدف‌های درسی و نیز شواهدی درباره نارسایی‌های یادگیری بعضی از دانش‌آموزان به دست می‌دهد.

بررسی و تجزیه و تحلیل امتحان نتایج امتحان نشان می‌دهد که دانش‌آموزان به کدام هدف‌ها رسیده‌اند و چه مطالبی را نیاموخته‌اند و چگونه می‌توان آنان را در یادگیری بیشتر و بهتر یاری داد. معلم بر اساس نتایج امتحان کوشش خواهد کرد که برنامه، وسایل و روش‌های آموزشی را با توانایی‌ها و نیازهای اکثریت دانش‌آموزان هماهنگ کند. به علاوه برای دانش‌آموزان ضعیف‌تر امکانات آموزشی جبرانی و برای دانش‌آموزان پیشرفته‌تر، امکانات یادگیری غنی‌تر و عمیق‌تر را فراهم سازد.

ب: کمک به دانش‌آموز برای آشنایی با هدف‌های آموزشی درس

دانش‌آموزان اغلب نمی‌دانند که معلم از آنان انتظار دارد که چه چیزی را بیاموزند و به نوع پرسش‌هایی پاسخ دهند. آنان هنگامی به این مطلب پی می‌برند که در جلسه امتحان، سوال‌های امتحانی را دریافت می‌کنند، به عبارت دیگر آنها هدف‌های درس را از روی سوال‌های امتحان کشف می‌کنند.

از آنجا که یکی از هدف‌های امتحان آگاهانیدن دانش‌آموزان از هدف‌های عمده درس است، آنان باید نسبت به امتحان نگرش مطلوبی پیدا کنند. استفاده از امتحان به عنوان عاملی برای رفع نارسایی‌ها و پیشبرد یادگیری و نه عاملی برای تحقیر و سرزنش کردن شاگردان، سبب می‌شود که نسبت به امتحان نگرش مطلوبی پیدا کنند.

د: برانگیختن رغبت شاگردان به یادگیری

امتحان بهترین روش برای افزایش رغبت دانش‌آموزان به مطالعه و یادگیری است به شرطی که:

الف- میزان پیشرفت هر شاگرد را در مقایسه با پیشرفت قبلی خود برایش روشن کند، نارسایی‌های یادگیری وی را در هر زمینه به دقت آشکار کند و در عین حال راه حل نارسایی‌ها و نحوه جبران آنها را به وی بیاموزد.

ب- از امتحان به عنوان وسیله‌ای برای تهدید شاگردان، تحقیر آنان و یا برچسب زدن به شاگردان ضعیف‌تر کلاس استفاده نشود.

ج- معلم بکوشد تا در دانش‌آموزان نگرش مطلوبی نسبت به امتحان بوجود آورد. برای این کار لازم است که با استفاده از روش‌های آموزشی مناسب و انطباق مواد آموزشی با علایق و توانایی‌های شاگردان آنان را برای گذراندن هر امتحان به خوبی آماده کند و همواره در عمل به آنان نشان دهد که هدف از امتحان کمک به یادگیری بهتر دانش‌آموزان است.

د- امتحان به طور مستمر و همراه با آموزش گام به گام مطالب در طول سال تحصیلی و دفعات مکرر انجام گیرد و معلم در هر بار دانش‌آموزان را از میزان پیشرفت خود آگاه کند.

ر: تصمیم‌گیری برای شروع مراحل بعدی تدریس

چون یادگیری جریانی متوالی و به هم پیوسته است و موفقیت در هر مرحله مستلزم فراگیری و کسب مهارت در مراحل پیشین است، معلم قبل از شروع هر مرحله از تدریس، باید از آموخته‌های قبلی و آمادگی شاگردان برای یادگیری مطالب جدید آگاه شود؛ بنابراین لازم است که در پایان هر یک از مباحثی که تدریس می‌کند، از میزان آموخته‌های شاگردان کلاس خود بر اساس هدف‌های آن مبحث ارزشیابی به عمل آورد. او بر اساس نتایج این ارزشیابی تصمیم می‌گیرد که آیا می‌تواند مرحله بعدی تدریس را شروع کند یا لازم است به تدریس مجدد مطالب قبلی بپردازد.

س: اصلاح روش تدریس

نتایج امتحان نه تنها معلم را از میزان یادگیری شاگردان و نارسایی‌های آنان آگاه می‌کند، بلکه شواهدی به دست می‌دهد که از روی آنها می‌تواند شیوه تدریس و سطح کارایی خود را نیز مورد ارزیابی قرار دهد. علل عدم موفقیت شاگردان کلاس در یک امتحان را همیشه نمی‌توان به دانش آموزان نسبت داد. شواهدی زیادی وجود دارد که نشان می‌دهد در بسیاری از موارد شکست دانش آموزان در یک امتحان به سبب روش‌های نامناسب تدریس بوده است.

د: ملاک ارتقاء دانش‌آموزان و طبقه‌بندی آنان

در برخی از نظام‌های آموزشی، معلم دانش‌آموزان را بر حسب آمادگی و استعدادهایشان به گروه‌های همگن طبقه‌بندی کرده و برنامه و روش تعلیم را با ویژگی‌های هر گروه هماهنگ می‌کند. در چنین مواردی امتحان وسیله‌ای برای طبقه‌بندی شاگردان به شمار می‌رود. از سوی دیگر، تقریباً در همه نظام‌های آموزشی جهان برای تعیین ارتقاء دانش‌آموزان از کلاسی به کلاس بالاتر و یا از مقطعی به مقطع دیگر تحصیلی، از نتایج امتحانات به عنوان ملاک‌های این ارتقاء استفاده می‌کنند. (پاشا شریفی، ۱۳۸۱).

م: پیشرفت تحصیلی

این اصطلاح به معنای موفقیت تحصیلی است برای تعیین پیشرفت تربیتی به صورتی که از تست‌های حساب و دیکته و غیره نتیجه می‌شود به کار رفته است.

پیشرفت تحصیلی یعنی اینکه سطح آموزشی و درسی مورد نظر برآورده شود و سازمان و یا نهاد آموزش و پرورش به اهداف تحصیلی از پیش تعیین شده خود نزدیک‌تر شود. پیشرفت تحصیلی معمولاً با سطح نمرات و افزایش قبولی در دروس و پایه تحصیلی همراه است. (فخرایی، ۱۳۷۶).

راهکارهای بهبود میانگین نمرات و درصد قبولی در امتحانات نهایی

۱- ارزشیابی آموزشی

ارزشیابی آموزشی به عنوان یک حوزه تخصصی در آموزش عالی مطرح شده است و بیانگر این امر است که در مدیریت و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در این حوزه می‌توان با اتکاء به نتایج حاصله با دقت و حساسیت کامل و آگاهانه عمل کرد. این فرایند دارای اصول، روش‌ها و پیش‌بایسته‌هایی است که مجموعاً ارزشیابی آموزشی را تشکیل می‌دهد. (ملکی، ۱۳۹۱).

شیوه‌های ارزشیابی بر شکل‌دهی تجارب یادگیری دانش‌آموزان اثری نافذ، ولی ناآشکار دارند. شیوه‌های ارزشیابی برخی از موضوعات برای دانش‌آموزان مهم و برخی دیگر کم‌اهمیت تلقی شود.

همچنین شیوه‌های یادگیری آنان نیز بر اساس شیوه‌های ارزشیابی تنظیم می‌شود. اگر هدف ارزشیابی تأکید بر موضوعات جزئی و یادآوری اطلاعات باشد، دانش‌آموزان نیز راهبردهای متناسب با آن را انتخاب می‌کنند.

از نظر اورلی نیز شیوه‌های ارزشیابی متداول در مدارس دارای چهار عیب اساسی است:

- ۱- استفاده از یک شیوه برای ارزشیابی همه دانش‌آموزان و عدم توجه به تفاوت‌های فردی آنها
- ۲- تأکید بیش از حد بر ارزشیابی تراکمی
- ۳- عدم استفاده از شیوه‌های ارزشیابی مبتنی بر شغل؛ نظیر پروژه با مطالعه موردی

۴- عدم استفاده از راهبردهای خودسنجی و سنجش بوسیله هم گروهی (رازقی، ۱۳۹۱).

نتایجی که ارزشیابی مستمر و مداوم می‌تواند در اختیار معلمان بگذارد، تنها توانایی‌های شناختی فراگیر نیست، بلکه علاقه به درس و مشکلات و نواقص شیوه آموزشی را نیز می‌تواند به آنان نشان دهد. از طریق توجه به این موارد در حین تدریس هست که می‌توان به یادگیری اثربخش‌تر و با دوام‌تر در یادگیرندگان امیدوار بود. لذا توجه به شیوه‌های ارزشیابی مختلف در کلاس درس و در طول یک سال تحصیلی و برنامه‌ریزی مناسب برای استفاده بموقع از آنها در طرح درس توسط معلمان ضروری است.

مسئولان آموزش و پرورش در نتیجه بحث و تبادل نظر به این توافق رسیدند که با کاهش یک نوبت از امتحانات پایانی فرصت‌های آموزشی بیشتر به معلمان داده خواهد شد تا همزمان با اجرای ارزشیابی‌های مستمر سطح کیفی تدریس و یادگیری را افزایش دهند، اما تعریف دقیقی از ارزشیابی مستمر به عمل نیاورده‌اند که مرز بین ارزشیابی تکوینی و مستمر را مشخص سازند. شاید بتوان ارزشیابی مستمر را به معنای (اجرای مستمر ارزشیابی تکوینی با توجه به شاخص‌های آن در کلاس درس) تعریف کرد. هدف هر دو ارزشیابی یکی است ولی می‌توان ذکر کرد که ارزشیابی مستمر جزئی‌تر و دقیق‌تر عمل می‌کند و اهداف ارزشیابی تکوینی را در خود هضم می‌کند و واضح‌تر بیان می‌کند، همچنین ابعاد مختلف‌های شناختی، روانی - حرکتی و عاطفی را در روش‌های خود در نظر داشته و جز اهداف کلی و جزئی این نوع ارزشیابی می‌باشد.

۲- کاهش اضطراب امتحان دانش‌آموز

استرس حالتی است که تقریباً در همه انسان‌ها در طول زندگی‌شان به درجات مختلف بروز می‌کند به طوری که هر کس در زندگی خود حداقل یک‌بار این احساس را تجربه کرده است. وجود اندکی اضطراب در انسان هم طبیعی و هم لازم است، ولی اگر از حد بگذرد برای او مشکل‌ساز خواهد بود، به طوری که با داشتن اطلاعات و مهارت قادر نخواهد بود امتیاز لازم را کسب کند. در جریان رشد، کودکان و نوجوانان انواع مختلفی از اضطراب‌ها به ویژه اضطراب آموزشی را تجربه می‌کنند که یکی از انواع آن، اضطراب امتحان است. اضطراب امتحان به عنوان یک پدیده متداول و مهم آموزشی، رابطه تنگاتنگی با عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارد.

اضطراب امتحان بعنوان پدیده‌ای شایع و مهم آموزش رابطه نزدیکی با اضطراب عمومی دارد. اضطراب امتحان نیز معمولاً با نزدیک شدن امتحانات در فرد نمایان می‌شود، با این حال دارای ویژگی‌های خاصی است که آن را از اضطراب عمومی جدا می‌سازد.

استرس امتحان را حالتی از اضطراب عمومی می‌دانند که شامل پاسخ‌های پدیدار شناختی، فیزیولوژی و رفتاری مرتبط با ترس از شکست می‌باشد و فرد آن را در موقعیت‌های ارزیابی تجربه می‌کند.

میزان اضطراب امتحان در افراد متفاوت بوده و می‌تواند نشان‌دهنده نگرش فرد نسبت به دانسته‌ها و آموخته‌های خود باشد. بنابراین اضطراب امتحان اصطلاح کلی است که به نوعی اضطراب یا هراس اجتماعی خاص اشاره دارد که فرد را در مورد توانایی‌هایش دچار تردید می‌کند و پیامد آن کاهش توان مقابله با موقعیت‌های امتحان و ارزیابی است. از طرفی، اضطراب امتحان، سطح عملکرد و سرزندگی و آرزوهای تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر می‌گذارد.

۳- مهارت‌های ارتباطی در رفتار کلاسی معلمان

وجود ارتباطات انسانی برای رفع نیازها و دستیابی به اهداف، لازم به نظر می‌رسد. به طوری که حتی وجود ارتباطات سالم و موثر در بین نیروهای انسانی یک جامعه می‌تواند علاوه بر افزایش بازدهی آنها، عامل مهمی در حرکت آن جامعه به سمت پیشرفت و توسعه باشد. ارتباط موثر یعنی اینکه بدانیم چه کنیم و چگونه با افراد روابط حسنه داشته باشیم تا جامعه‌ای سالم ایجاد کنیم. (قبادی، ۱۳۸۲).

ارتباطات در کلاس‌های درس از اهمیت زیادی برخوردار است. معلمان برای بهینه کردن شرایط محیط، می‌بایستی تلاش کنند تا محیط یادگیری قوی ایجاد کنند. ممکن است معلمان قادر به ایجاد محیط کلاس مطلوب‌تری باشند، محیطی موافق که از طریق روابط میان فردی مثبت شناسایی شده باشد که در آن هر فردی احساس خوبی داشته باشد. برقراری ارتباط مناسب با دانش‌آموزان، در موفقیت معلمان بسیار موثر است. توان برقراری ارتباط موثر با دانش‌آموزان، غالباً میزان شایستگی و احتمال موفقیت معلم را تعیین می‌کند. از جمله مهمترین مهارت‌های مورد نیاز معلمان در کلاس درس، می‌توان به مهارت‌های توجه کردن، گوش دادن، تشویق کردن، محترم شمردن، حل و فصل اختلاف‌ها و سخنرانی اشاره کرد. صرفاً با صحبت کردن نمی‌توانیم با دیگران ارتباط موثر برقرار نمایم به عنوان مثال در مدیریت کلاس، سکوت راحت‌ترین مهارت برای استفاده است، درحالی که از همه کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۴- استانداردسازی سوالات امتحانات نهایی

در راستای استانداردسازی سوالات آزمون‌های دوره متوسطه و برای اجرای این طرح در ابتدا از طراحان سوالات (که با اصول علمی طراحی سوال آشنایی دارند) دعوت می‌شود که از کتاب‌های مختلف درسی با در نظر گرفتن شرایط خاص، سوالاتی را طراحی کنند که روایی و سلامت و صحت سوالات از مهم‌ترین شرایطی است که طراحان باید در تهیه و تنظیم سوالات در نظر داشته باشند. سوالات باید در حد گسترده از کل کتاب‌های درسی طراحی شود و ممکن است در حد چندین هزار سوال از یک کتاب خلاصه شود.

پس از طراحی، این سوالات مورد تجزیه و تحلیل کارشناسان قرار می‌گیرد و سوالاتی از بین آنها برگزیده می‌شود. سپس سوالات منتخب برای تست و ارزیابی در مناطق مختلف اعم از مناطق شهری و روستایی، مناطق محروم و برخوردار بین دانش‌آموزان توزیع می‌شود.

سپس پاسخ و سوالات توسط گروهی از کارشناسان مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. در مرحله بعدی سوالات ارزیابی شده برای تست مجدد در بین گروهی دیگر از دانش‌آموزان در مناطق محروم و برخوردار توزیع می‌شود و دوباره پاسخ و سوالات مورد ارزیابی نهایی قرار می‌گیرد. در مرحله پایانی پس از ارزیابی نهایی سوالات و اطمینان از صحت و سلامت آن، بانکی از این سوالات تشکیل می‌شود که منبع مورد اطمینانی برای تهیه سوالات امتحانی آزمون‌های نهایی دوره دبیرستان خواهد بود. وی افزود؛ بنابراین علاوه بر اطمینان از صحت، از نظر سختی و آسانی برای کل جامعه دانش‌آموزی قابل استفاده است. به این ترتیب این سوالات مطابق با شرایط تحصیلی دانش‌آموزان در مناطق محروم و برخوردار و همچنین مطالب کتاب‌های درسی و آنچه در طول یک سال تحصیلی دانش‌آموز فرا می‌گیرد، استاندارد شده است.

بطور کلی براساس ضوابط موجود، سوالات امتحانات نهایی به صورت رایانه‌ای از سیستم بانک سوالات که توسط اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی وزارت آموزش و پرورش با همکاری استان‌ها آماده و تحویل شده است توسط طراح منتخب استانی برای هر یک از دروس نهایی در پایه سوم متوسطه گزینش و طراحی می‌شود.

۵- استفاده از اینترنت برای آموزش بهتر دانش آموزان

برای تغییر و تحول معیارها و روشهای سنتی آموزش و پرورش باید به فناوری اطلاعات و فناوری آموزشی روی آورده و در مدارس وسایل و امکانات آموزشی از جمله کامپیوتر، اینترنت، اورهد، پروژکتور و... را فراهم کرده تا بتوانیم امید به پیشرفت علمی داشته باشیم در فناوری اطلاعات چون بیشتر با نظریه و عمل طراحی، توسعه و بهره‌گیری، مدیریت و ارزیابی فرایندها و منابع یادگیری سروکار داریم. (نجفی، ۱۳۸۵: ۱۲).

از آن می‌توان به کارگیری خلاقانه علم برای اهداف آموزشی یاد کرد و همین کاربرد خلاقانه زمینه گرایش و علاقه فردی دانش‌آموزان را به یادگیری و موضوعات علمی فراهم کرده و از سوی دیگر موجب رشد علمی و پیشرفت تحصیلی می‌گردد. علاوه بر این، فناوری آموزشی و، به خصوص، کامپیوتر آغازگر یک انقلاب آموزشی در نظام‌های آموزشی است و برای تقویت و توسعه فرایندهای یادگیری در مدارس می‌تواند نقش یک منبع یادگیری مستقل، خودآموز و رونق بخش رویکرد تداوم یادگیری را برای دانش‌آموزان ایفا کند و، در واقع، با بهره‌گیری صحیح از این فناوری می‌توان آموزش و یادگیری را از درون کلاس و مدرسه به منازل و محیط‌های خارج از مدرسه انتقال داد. (مجبی، ۱۳۸۵: ۶۳).

تکنولوژی آموزشی فقط تجهیزات آموزشی نیست اگرچه تجهیزات می‌تواند در خدمت تکنولوژی آموزشی قرارگیرد. فناوری عاملی مهم در به کارگیری ابزار برای تسهیل فرآیند یاددهی یادگیری است. آموزش ناگزیر است که برای هماهنگی با تئوری تغییر نگرش و روش نسبت به کارگیری تجهیزات مناسب و ابزار مدرن تکنولوژی آموزشی اقدام نماید و نسبت به تهیه مهم ترین وسیله و ابزار دنیای فرا صنعتی یعنی رایانه همت بگمارد و تلاش کند که تکنولوژی و استفاده از آن را نیز به فراگیران بیاموزاند.

اهداف و فواید تکنولوژی آموزشی عبارتند از:

- تکنولوژی می‌تواند آموزش و یادگیری دانش‌آموزی را انفرادی کند .
- راه حل لازم را برای طراحی شرایط ارائه دهنده از همه روش‌ها نزدیکتر شود .
- دسترسی به فرهنگ آموزش را به طور یکسان برای همه میسر سازد .
- تکنولوژی مؤثرترین وسیله برای تحقق اهداف است.
- تکنولوژی در جستجوی حلقه‌های گمشده ای است تا بتواند به وسیله آن‌ها رشته‌های وسیع و گسترده ای از علوم و دانش را به هم متصل نماید.
- وسیله‌ای است مطمئن برای بهره بردن و ایجاد تغییر در وضعیت موجود. (اقبال، ۱۳۸۵: ۹۹).

۶- افزایش مطالعه آزاد دانش‌آموز

یکی از راهکارهای موجود برای دستیابی به پیشرفت تحصیلی توجه به مطالعه غیر درسی در کنار مطالعه درسی است که مطالعه غیردرسی و آزاد علاوه بر تربیت افراد متفکر، خلاق و علاقه‌مند می‌تواند در پیشرفت تحصیلی مثرتر باشد. مطالعه‌ی کتاب یکی از ابزارهای آموزش است و برای پیشبرد اهداف تعلیم و تربیت مورد استفاده قرار می‌گیرد، اما اکتفا به یک یا چند کتاب درسی و به تعبیری آموزش و پرورش کتابی و تحمیلی هر چند که به ظاهر راه آموختن و حصول عزم و دانایی را کوتاه و هموار می‌سازد، اما در واقع نیروی فکر کردن را از دانش‌آموز سلب می‌کند و ذهن فعال او را سست و حوزه فعالیت ذهنی او را تنگ می‌سازد از کسب دانش حقیقی او را باز می‌دارد و استحکام فکری و قوه تمیز و حس واقع بینی او را از بین می‌برد. (استگی، ۱۳۷۷).

بحث مطالعه‌ی کتاب و کتابخوانی در درون نظام آموزشی باید به عنوان یک نیاز اساسی تلقی شود تا دانش‌آموزان در راستای مطالب درسی و برای درک بهتر آن از کتب غیردرسی بهره‌مند شوند و با جدیت و پشتکار و تحقیق و جستجوی مداوم به یادگیری مطلوب تری دست یابند.

متأسفانه امروزه در اکثر مدارس کشور ما حد مطالعه دانش‌آموزان فقط کتب درسی رسمی مصوب وزارت آموزش و پرورش بوده و بسیار کم به امر مطالعه به خصوص در مورد کتب و منابع غیر درسی و آزاد می‌پردازند که پژوهش‌های مختلفی که در زمینه کمبود مطالعه کتب غیردرسی (آزاد) اشاره به این امر دارد که میزان مطالعه‌ی دانش‌آموزان در کشور ما حتی نسبت به برخی از کشورهای در حال توسعه پایین تر است و البته این مقدار در مقایسه با کشورهای پیشرفته اصلاً قابل قیاس نیست. (شریف مقدم، ۱۳۷۵).

منابع و مأخذ

۱. استیگرن رالف سی.ن. (۱۳۷۷) چرا مطالعه می‌کنیم، ترجمه علی شکویی، تبریز: انتشارات دانشگاه تبریز.
۲. اقبال، پویا، (۱۳۸۵). راهنمای علمی پژوهش در عمل، تهران: پژوهشکده تعلم و تربیت.
۳. پاشا شریفی، حسن. (۱۳۸۱). اصول روان‌سنجی و روان‌آزمایی، تهران: نشر رشد.
۴. رازقی، طاهره، (۱۳۹۱). شناسایی چالش‌های مربوط به ارزشیابی از آموخته‌های دانشجویان در نظام آموزش عالی ایران در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه بوعلی سینا - دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۵. سیف، علی اکبر. (۱۳۸۲). روش‌های اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، تهران: نشر دوران.
۶. شریف مقدم، هادی. (۱۳۷۵). بررسی وضعیت کتابهای غیردرسی دانش‌آموزان و راه‌های ترویج فرهنگ مطالعه و حل مسائل آن، تهران: خلاصه مقالات اولین همایش راه‌های ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۷. فخرایی، سیروس. (۱۳۷۶). بررسی روش‌های موثر در افزایش میزان مطالعه آزاد و غیردرسی دانش‌آموزان دوره متوسطه در شهر تبریز، شورای تحقیقات اداره آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی.
۸. قبادی، ب. (۱۳۸۲). نفوذ در دل‌ها، تهران: انتشارات فن‌آوران
۹. ملکی، حسن. (۱۳۹۱). برنامه‌ریزی درسی (راهنمای عمل)، موسسه فرهنگی مدرسه برهان.
۱۰. محبی، مراد (۱۳۸۵). کاربرد کامپیوتر در مسائل آموزشی، پایان‌نامه کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور خلخال.

۱۱. نجفی مینا، (۱۳۸۵). تأثیر کاربرد کامپیوتر بر یادگیری دانش آموزان مقاطع متوسطه شهر تالش، پایان نامه کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور خلخال.

Strategies to Improve the Mean Scores and Pass Percentage in Final Exams in Secondary School

Nasrin Chalik

M.A. in Civil Engineering, Deputy of School, Secondary School, Hamidieh County Education

---

Abstract

The education system needs new methods that improve quality, productivity and success. One of the biggest challenges facing educational institutions and education system is improving the quality of students' education and their acceptance percentage. Score as a variable that is easily measurable and available has always been used to evaluate the performance of schools and students. The student's attitude toward exams, tests and his/her performance in the tests affects his or her academic and career life. Tests play an essential role in individual decision making for choosing a field of study and career or in making decisions for those who are effective in determining their educational and career opportunities, such as teachers and employers. In this paper, which has been done by descriptive and analytical method and based on library studies, we aim to provide some strategies for improving the mean scores and pass percentage in the final exams of secondary school while definitions of exams, exam types and objectives.

Keywords: Grade, Passing, Final Exams, Secondary School, Student

---